

21501-02 Raad Algemene Zaken

Nr. VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld d.d. .. 2026

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 8 januari 2026 inzake de Geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026 (Kamerstuk 21501-02, nr. 3315), de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 19 december 2025 inzake het Verslag van de Raad Algemene Zaken van 16 december 2025 (Kamerstuk 21501-02, nr. 3314), en de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 15 december 2025 inzake het Nederlands Voorzitterschap van de Benelux Unie 2026 (Kamerstuk 36800-V, nr. 32).

Bij brief van ... heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Erkens

De griffier van de commissie,
Blom

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

II Reactie van de minister van Buitenlandse Zaken

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026 (Kamerstuk 2026D00398). Zij hebben hierover de volgende vragen.

European Democracy Shield

De leden van de D66-fractie verwelkomen het initiatief voor een European Democracy Shield (EDS). Juist nu democratische rechtsstaten onder druk staan door toenemende buitenlandse inmenging, druk op vrije media en dalend vertrouwen in instituties, is versterking van Europese weerbaarheid noodzakelijk.

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat ook Nederland concreet met dreigingen te maken heeft¹. Deze leden vragen de minister welke concrete stappen inmiddels zijn gezet naar aanleiding van de door de Kamer aangenomen motie van het lid Paternotte (Kamerstuk 30 821, nr. 308) om een brede bewustwordingscampagne via sociale media op te zetten over de risico's van digitale spionage en buitenlandse wervingspogingen.

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie of de minister bereid is om in de Raad het initiatief te nemen om een vergelijkbare Europese bewustwordingscampagne te agenderen als onderdeel van het EDS.

EU-VS informatie-uitwisseling en (bio)metrische gegevens

De leden van de D66-fractie hebben zorgen over de richting van de gesprekken over het zogeheten *Enhanced Border Security Partnership* en de mogelijkheid dat biometrische gegevens en andere persoonsgegevens ruimer gedeeld worden². Deze leden benadrukken dat dit een vergaande stap is en een gevaarlijk precedent kan scheppen. Welke randvoorwaarden hanteert hanteert voor gegevensuitwisseling met de Verenigde Staten (VS), zo vragen deze leden.

Kan de minister bevestigen dat Nederland zich verzet tegen constructies waarbij buitenlandse autoriteiten directe toegang krijgen tot databanken met gegevens van EU-burgers?

Hoe weegt de minister de recente politieke ontwikkelingen in de onderhandelingshouding van de EU en Nederland, in het bijzonder het nieuws dat vijf EU-burgers een inreisverbod hebben gekregen van de VS door hun inzet op Big Tech regulering?³ Heeft het kabinet zich reeds

¹ NOS, 26 september 2025, 'Twee tieners opgepakt voor spionageklus voor pro-Russische hacker' (<https://nos.nl/artikel/2584076-twee-tieners-opgepakt-voor-spionageklus-voor-pro-russische-hacker>)

² Euractiv, 6 januari 2026, 'EU countries gear up to let US tap their citizens' biometrics' (https://www.euractiv.com/news/eu-countries-gear-up-to-let-us-tap-their-citizens-biometrics/?utm_source=euractiv&utm_medium=newsletter&utm_content=Also+on+Euractiv&utm_term=0-0&utm_campaign=EN_THE_CAPITALS)

³ Volkskrant, 24 december 2025, 'Inreisverbod VS voor Europeanen die zich inzetten voor regulering big tech, Brussel spreekt van intimidatie' (<https://www.volkskrant.nl/buitenland/inreisverbod-vs-voor-europeanen-die->

uitgesproken tegen inreisverboden voor Europese burgers die op democratische wijze het Europese en Nederlandse belang verdedigen? Zo nee, wil het kabinet dat in beantwoording op deze vragen volmondig doen?

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie aan de minister hoe de Kamer wordt betrokken bij (a) het EU-brede kader en (b) de bilaterale vervolgstappen in het onderhandelingsproces tussen lidstaten en de VS. Op welke momenten kan de Kamer inhoudelijk sturen?

Vetorecht en slagvaardigheid EU-buitenlands beleid

De leden van de D66-fractie wijzen op de aangenomen motie (Kamerstuk 21501-20, nr. 2360) die het kabinet oproept zich in Brussel actief in te zetten voor een koerswijziging ten aanzien van het vetorecht in het buitenland- en defensiebeleid. Deze leden vragen de minister, gezien de grote haast in het licht van de geopolitieke ontwikkelingen, welke concrete stappen inmiddels zijn gezet om uitvoering te geven aan deze motie. Met welke gelijkgezinde landen trekt Nederland hierin op?

Jaarlijkse rechtsstaatdialoog

De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat de jaarlijkse rechtsstaatdialoog leidt tot zichtbare verbeteringen waar problemen structureel zijn. Zij wijzen in dit verband op aanhoudende signalen over druk op mediavrijheid in Griekenland, intimidatie van journalisten, inzet van spyware en misbruik van rechtszaken (SLAPPs), met als gevolg zelfcensuur en aantasting van de democratische informatievoorziening.

De leden van de D66-fractie vragen de minister of hij voornemens is deze zorgen expliciet te adresseren tijdens de Raad, juist in het kader van de rechtsstaatdialoog. Zo ja, met welke concrete boodschap en welke verbeterpunten verwacht Nederland van Griekenland? Daarnaast vragen deze leden hoe de minister de effectiviteit van het huidige EU-instrumentarium beoordeelt. Ziet het kabinet ruimte voor versterking van opvolging en consequenties wanneer verbetering uitblijft?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de plannen van de Europese Commissie in het kader van het Europees Schild voor de Democratie, waaronder het voornemen om educatieve instrumenten en lespakketten te ontwikkelen voor jongeren. Deze leden vragen of de minister bekend is met de plannen van de Europese Commissie om lespakketten te ontwikkelen en of de minister kan uiteenzetten welke concrete vormen deze lespakketten volgens de huidige plannen kunnen aannemen en welke rol Nederland daarin heeft of zal krijgen.

De leden van de PVV-fractie wijzen op recente berichtgeving over het door de Britse overheid gefinancierde spel Pathways, waarin jongeren (tussen de 11 en 18) tijdens een

educatief traject worden geconfronteerd met mogelijke doorwijzing naar een antiradicaliseringsprogramma wanneer zij kritische standpunten innemen over migratie. Deze leden vragen of de minister bekend is met dit educatieve spel en of de minister de zorg deelt dat dergelijke educatieve middelen fungeren als ideologisch sturingsinstrument. Deze leden vragen of de minister kan uitsluiten dat de door de Europese Commissie aangekondigde lespakketten binnen het Europees Schild voor de Democratie een vergelijkbaar karakter zullen krijgen.

De leden van de PVV-fractie vragen daarnaast of de minister bereid is zich in EU-verband expliciet te verzetten tegen lespakketten of educatieve programma's waarin jongeren worden gestuurd in hun politieke opvattingen en kan toezeggen dat Nederland geen medewerking zal verlenen aan EU-initiatieven die neerkomen op ideologische beïnvloeding onder het mom van democratische weerbaarheid.

De leden van de PVV-fractie vragen hoe binnen het gehele Europees Schild voor de Democratie wordt voorkomen dat een eenzijdig pro-EU narratief de overhand krijgt of structureel wordt bevoordeeld. Daarnaast vragen deze leden hoe, door wie en op basis van welke inhoudelijke en objectieve criteria wordt vastgesteld wat als desinformatie wordt aangemerkt, en welke waarborgen bestaan om te voorkomen dat legitieme politieke standpunten of kritiek op EU-beleid hieronder worden geschaard.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026. Deze leden constateren dat deze Raad vooral in het teken zal staan van de prioriteiten van het Cypriotisch voorzitterschap dat op 1 januari van start is gegaan.

De leden van de VVD-fractie kijken positief naar de inzet van dit voorzitterschap, samengevat onder de titel 'An Autonomous Union. Open to the world', vooral tegen de achtergrond van de recente geopolitieke ontwikkelingen in onder andere Groenland, Iran en Venezuela. Wel hebben deze leden naar aanleiding van dit werkprogramma, en naar aanleiding van de overige punten op de agenda, nog enkele vragen.

Democracy shield

De leden van de VVD-fractie steunen de ambitie van het EDS. Deze leden zijn voorstander van sterke en weerbare democratieën in Europese lidstaten, onder andere door een Europees netwerk aan factcheckers. Wel vragen zij wat de toegevoegde waarde is van het EDS voor lidstaten met een relatief sterk democratisch fundament, zoals Nederland. In hoeverre bestaat er volgens het kabinet het risico dat het EDS ertoe leidt dat Nederland bevoegdheden tijdelijk of permanent verliest aan de Europese Commissie, terwijl het gevaar van buitenlandse beïnvloeding in Nederland relatief beperkt is? Hoe verhoudt het EDS zich volgens het kabinet in dat kader tot het subsidiariteitsbeginsel?

De leden van de VVD-fractie constateren dat in het kader van het EDS onder andere wordt voorgesteld de begroting voor het AgoraEU op ruim € 9 miljard vast te stellen. Hierbij constateren deze leden dat AgoraEU vooral het doel heeft om culturele en taalkundige diversiteit te bewerkstelligen in Europa. In hoeverre zal AgoraEU volgens het kabinet daadwerkelijk bijdragen aan de doelstellingen van het EDS, en deelt het kabinet het standpunt van deze leden dat de prioriteit van het EDS het beschermen van de democratie dient te zijn?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het EDS vooral een defensief karakter heeft. Andere geopolitieke spelers, waaronder Rusland, China en de VS, voeren daarentegen juist steeds offensievere informatiecampaagnes om hun belangen te verdedigen. In hoeverre ziet het kabinet binnen het EDS ruimte voor Europa om ook informatiecampaagnes te voeren met een offensievere toon?

Relatie tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk

De leden van de VVD-fractie staan positief tegenover het voornemen van het Cypriotisch voorzitterschap om extra aandacht te besteden aan de relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. Welke rol ziet het kabinet weggelegd voor Nederland als traditionele brug tussen het Europese continent en Groot-Brittannië?

De leden van de VVD-fractie maken zich voorts zorgen over het risico dat de relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU een speelbal wordt van verkiezingen in het Britse Lagerhuis. Welke mogelijkheden ziet het kabinet voor Nederland om dit te voorkomen, en om ervoor te zorgen dat de relaties met het Verenigd Koninkrijk goed zijn ongeacht welke politieke partij aan de macht is? Hoe verhoudt het kabinet zich in dat kader tot voorstellen om een zogenaamde 'Farage clause' in te bouwen in overeenkomsten tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 26 januari 2026. Zij hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen bij.

Afgelopen weekend kondigde president Trump importheffingen aan voor landen die Groenland steunen, waaronder Nederland. Volgens de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie is het zaak om hier eensgezind met EU-lidstaten consequenties aan te verbinden en met een rechte rug Groenland en Denemarken te blijven steunen. Is het kabinet bereid om tegenmaatregelen te steunen zoals bijvoorbeeld het inzetten van het anti-dwang instrument? Zo ja, welke? Zo nee, is het kabinet bereid er constructief naar te kijken en in ieder geval tegenmaatregelen niet te blokkeren?

De komende Raden zal er veel gesproken worden over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en de prioritering van Europese investeringen. Wat betreft de GroenLinks-PvdA-fractie vraagt de veranderende wereldorde om meer Europese middelen om als EU de daad bij het woord te kunnen voegen. Leiden de ontwikkelingen rondom Venezuela en Groenland tot andere opvattingen van het kabinet over de omvang van het MFK en over eurobonds? Secretaris-Generaal van Economische Zaken Gaastra wijst in zijn nieuwjaarsartikel op de noodzaak om nationale middelen en competenties in te ruilen voor collectieve slagkracht om de EU én Nederland weerbaar te maken. Hiervoor zijn onder andere Europese investeringen nodig. Hoe kijkt de minister hiernaar? Deelt de minister de mening dat voor Nederland belangrijker is hoe en waaraan Europese middelen worden besteed dan dat de stijging van de Nederlandse afdrachten wordt beperkt?

In het verslag van de Raad Algemene Zaken van 16 december lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dat het gebruik van de bevroren Russische tegoeden op kritiek stuitte van enkele lidstaten. Inmiddels is er een alternatieve financiering gevonden. Wordt het gesprek over de bevroren tegoeden desondanks voortgezet voor gebruik in de toekomst? Is er nog zicht op het gebruik hiervan of is dit van tafel?

Tijdens de vorige Raad is er gesproken over het openen van Cluster 3 met Servië, zo lezen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie. Zal hier tijdens de Raad van 26 januari verder over worden gesproken? Blijft het kabinet bij het standpunt dat er onvoldoende voortgang is om Cluster 3 met Servië te openen? Wat wordt verwacht van het speelveld? Blijft een deel van de lidstaten tegen verdere stappen voor Servië?

II. Reactie van de minister van Buitenlandse Zaken